

**Список використаних джерел:**

1. Портер М. Е. Конкурентная стратегия: методика анализа отраслей и конкурентов / М. Е. Портер : пер. с англ. И. Минервина. – 2-е изд. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. – 452 с.
2. Storper M. The Regional World: Territorial Development in Global Economy / M. Storper. – N. Y. : Guilford Press, 1997. – 338 p.
3. Балабанова Л. В. Стратегічне управління конкурентоспроможністю підприємств / Л. В. Балабанова, В. В. Холод. – К. : Професіонал, 2006.
4. Фатхудинов Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление / Р. А. Фатхудинов. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 312 с.
5. Портер М. Международная конкуренция : пер. с англ. / М. Портер; под ред. В. И. Щетинина. – М. : Междунар. отношения, 1993. – 896 с.
6. Теоретико-методологические основы адаптивного инновационного развития / Т. В. Гринько // Экономика промышленности. Институт экономики промышленности НАН Украины. – 2011. – №2-3 (54-55).
7. Тімар І. В. Інноваційна активність як фактор підвищення конкурентоспроможності економіки України / І. В. Тімар, В. В. Весела // Економіка і менеджмент 2018: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку: зб. наук. праць Міжнар. наук-практ. конф., 19–20 квіт. 2018 р.: у 8 т. – Т. 4. Концептуальні засади управління торгівельною діяльністю підприємств в умовах глобалізації та інноваційні стратегії розвитку системи управління діяльністю підприємств в системі економічної безпеки. – Дніпро: Біла К. О., 2018. – С. 103–106.
8. Колісник В. О. Перспективи розвитку інвестиційної діяльності в Україні / В. О. Колісник, І. В. Тімар // Матеріали XIII міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Наукові дослідження у Східній Європі» (8 грудня 2017 года). – Т. 1. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – С. 117–119. (0,31 ум.др.арк.).

**Переворська В. О.**

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)*

**ПРОДУКТИВНІ СИЛИ СУСПІЛЬСТВА**

Економічна система – це досить складний механізм, що стрімко розвивається з часом. Вона об'єднує в собі всі фактори виробництва, економічні процеси сьогоденного суспільства, а її основою є саме продуктивні сили суспільства. Що ж це таке? Продуктивні сили суспільства – це взаємодія людей з засобами виробництва, де люди, завдяки своїм вмінням, знанням, досвіду приводять до руху ці засоби виробництва.

Взагалі, структура продуктивних сил суспільства складніша аніж здається на перший погляд, в ній є багато факторів, які є не менш важливими і без яких неможливо уявити сучасний процес виробництва, а не тільки людина та засоби виробництва. Наприклад, її складовою є певна інфраструктура, без якої ця взаємодія неможлива, це будівлі, зв'язок, транспорт тощо [1].

Невід'ємною частиною також є сили природи, такі як, сонце, дощ, вітер, в багатьох випадках без них взагалі не можна уявити виробництво. Окремо

хотілось би виділити землю. В сільськогосподарській діяльності вона є засобом праці, а в видобувній – предметом. Важливість природних сил важко недооцінювати, такі сфери як сільське господарство, гідроенергетика та і взагалі будь-яке виробництво мають у своїй основі саме те, що знаходить у надрах землі, на її поверхні та у природних силах.

Велике значення у системі продуктивних сил має знаряддя праці. На думку Енгельса різні історичні епохи відрізняються одна від одної не продуктами виробництва, а засобом, яким цей продукт був отриманий, тобто, технологічною складовою виробництва [2].

З кожним днем технологічний прогрес набирає стрімких обертів та стає невід'ємною складовою взаємодії людини з засобами виробництва. Раніше, потреби суспільства могла задовольнити велика кількість низько кваліфікованих робітників, проте зараз майже скрізь виробництво є автоматизованим, що потребує залучення меншої кількості людей, але більш кваліфікованих. Це підвищує продуктивність праці, дозволяє відкривати нові горизонти. Таким чином, складовими продуктивних сил суспільства є: технологічні відкриття, інформація, різноманітні наукові досягнення.

Усі вище зазначенні продуктивні сили суспільства безперечно є надважливими, без них не можна уявити сучасне виробництво, суспільство, але у центрі цієї схеми стоїть людина, вона є найголовнішою її частиною. Без неї неможливо уявити нічого того, що було зазначено раніше [3].

Людина опановує сили природи та використовує їх, в той же час вона замислюється над їх вичерпністю, та намагається вирішити цю проблему. Людина стоїть в основі науково-технологічного прогресу: вона створює нові знаряддя праці, автоматизує процес виробництва. Людина будує інфраструктуру, яка забезпечує комунікацію тощо. Людина має здатність працювати та створювати блага, а саме це рухає суспільство вперед. Карл Маркс казав, що без живої праці об'єктивні фактори виробництва є нічим іншим, аніж мертвою грудю речей [4].

Цю думку також підтверджує те що, свого часу Світовий банк аналізував національне багатство країн світи і виявилось, що частка людського капіталу становить у національному багатстві близько 65 відсотків.

Через те, що людина є центром продуктивної сили суспільства багато що залежить від рівня прогресування людини. Досвід людини, її знання прямо пропорційно збільшують продуктивність праці, її результативність та об'єктивні фактори виробництва.

Значущість людського фактору збільшується з кожним днем через науково технологічний процес. Виробництво стає більш автоматизованим і саме людина керує цим технологічним аспектом, вдосконалює його, таким чином значно зростає роль розумової праці.

Оскільки саме людський фактор є найважливішим у взаємодії людини з засобами виробництва, то не можна недооцінювати важливість організації праці. Досить багато залежить від того, в яких умовах працює людина, це впливає на якість роботи та її продуктивність, тому у продуктивній силі суспільства важливі навіть суб'єктивні фактори, допомагають головній її рушійній силі – людині відчувати себе комфортно.

Отже, продуктивні сили суспільства мають багато складових: засоби праці, сили природи, інфраструктура, проте найголовнішою частиною цього механізму є людина, яка об'єднує всі інші частини, використовує їх у своїй праці та спрямовує на створення благ.

#### **Список використаних джерел:**

1. Економічна теорія: продуктивні сили суспільства – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://pidruchniki.com/1597012239800/politekonomiya/produktivni\\_sili\\_suspilstv](http://pidruchniki.com/1597012239800/politekonomiya/produktivni_sili_suspilstv)
2. Політична економія – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.if.ua/book/33/2168.html>
3. Продуктивні сили та виробничі відносини: діалектика розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/13232/>
4. Продуктивні сили суспільства та їх структура. Розвиток продуктивних сил. Продуктивність праці та її показники [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://studopedia.com.ua/1\\_141727\\_produktivni-sili.html](http://studopedia.com.ua/1_141727_produktivni-sili.html)

**Петровська В. В.**

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)*

### **ОСОБЛИВОСТІ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ**

Незважаючи на досить тривалу еволюцію наукових уявлень про категорію «ресурси», основним проблемним питанням в теорії пізнання ресурсів є неузгодженість термінологічного апарату і ототожнення суті понять «ресурси», «ресурси економічні» і «фактори виробництва». На наш погляд, чинники виробництва, на відміну від ресурсів, це вже реально використані в процесі виробництва ресурси («працюючі ресурси»). Економічні ресурси – сукупність ресурсів, яким властива обмеженість і цінність, які виступають об'єктом переходу права власності й інших прав та можуть бути використані у бізнес-процесах суб'єкта господарювання для отримання ним економічних вигод.

В економічній теорії ресурси прийнято ділити на чотири групи [1]:

– природні – ресурси, речовини і сили, принципово придатні для застосування у виробництві, які вчені розділяють на «невичерпні» і «вичерпані» (а в останніх – «поновлювані» і «непоновлювані»);